

Hamsun dømtes som landssviker — alle vet at han ikke var det!

Myndighetenes behandling av Knut Hamsun

Av ARILD HAMSUN

Ved siden av Ibsen og Grieg var — og er — Knut Hamsun den mest kjente nordmann ute i verden. Rett eller galt: Han hadde alltid hevdet at et sterkt Tyskland er nødvendig for Europas forsvar. Og da han fra første stund var klar over Englands rolle i den tyske okkupasjonen av Norge, kunne ikke besettelsen endre hans syn på verdenspolitikken. Han skiftet ikke

standpunkt etter vind og vær. Kjeklet i den politiske andedammen interesserte ham ikke, det var de store linjene han så.

Hans toleranse overfor annerledes tenkende var stor, særlig når det gjaldt ungdommen. Og det var på grunn av arresterte hjemmefrontgutter han skrev artiklene sine under besettelsen, for å advare ungdommen mot sabotasjen som var straffbar etter internasjonal rett. Det vil føre for langt her å gå nærmere inn på de mange hjelpeaksjonene hans. De nevnes bare.

Så kom 1945, og den 85-årige Hamsun ble arrestert.

Det er vanskelig å tro at en eneste tenkende nordmann virkelig mente at Knut Hamsun var landsforreder — han som i sitt lange liv og sitt store verk hadde gitt så sterke beviser for sitt fedrelands-sinn. Men det var selvsbergingspolitikk for mange å prøve å komme ham til livs. Vi kan vel si i dag at forsøket bare delvis lyktes. Og både i inn- og utland er de norske myndigheters be-

Fortsettes inne i bladet.

Festmøtet i Genf

De store makters store representanter skiltes fra hverandre i Genf under gjensidige forsikringer om at nu som før ville de arbeide for freden. Denne var kommet så nær som aldri før, erklærte de og deres lands presse forsikret at møtet i Genf hadde vært så vellykket at det betegnet et vendepunkt i historien.

Det er folk som ikke er enige i dette. De sier at fred er noe som er en følge av menneskenes åndelige innstilling, av deres moral, og de peker på statene i øst og vest og sier: Kan stater som disse skape fred? Se på hva de har vært med på i de siste femten år:

Sovjet f. eks. I frihetens navn har det knekket nær sagt halve Europa. Det har verdens største og fleste slaveleire, og dets menneskekjærlige moral viste seg for all verden da Stalin lot tu-

sener av polske offiserer myrde og grave ned, bl. a. i skogen ved Katyn, Stalin var for øvrig en rimelig mann. Han skjøt ikke bare polakker, men mente at der også kunne plaffes ned noen tyskere. På konferansene i Teheran og Jalta foreslo han derfor at de allierte burde skyte 50 000 tyske offiserer og teknikere, som etter hans mening var ryggraden i Tyskland. Tanken fant sympati hos president Roosevelt, men ble ikke godtatt av Churchill, merkelig nok. Kanskje det var begynt å gå opp for denne herre at de tyske offiserene kunne være gode å ha når Stalin i kommende år fortsatte framrykningen mot vest. For når det gjaldt tyske menneskeliv var denne representant for engelske gentlemen ikke skvetten, idet han bl. a. er ansvarlig for at engelskennene 11.

Fort. side 4

Hvor retten ikke lenger er hellig, råtner folket.

BLADET "SLESVIGEREN"

De nye tyske uniformene

De nye tyske uniformene er godkjent av den vesttyske forbunds-president Theodor Heuss. Militæruniformene ventes å skape en kraftig debatt både i Vest-Tyskland og utenfor landets grenser. Bildet viser demonstrasjonen av uniformene i Bonn nylig. Wehrmachts tradi-

sjonelle gråfarge er endret til duegrått, de svarte og blanke støvlene er erstattet med amerikanske kampstøvler og soldatene blir utstyrt med hjelmer av amerikansk type. Den tyske marinen har beholdt sin marineblå farge, men flyvåpenet får samme duegrå uniformsfarge som hæren. Offiserenes unifor-

mer får langt enklere utsmykning enn tidligere. Karene i forgrunnen bærer en feltuniform (kamouflasjadrakt) og et arbeidsantrekk. I bakgrunnen ses fra venstre en underoffiser og en offiser i hæren, en marineoffiser og en gast, en underoffiser i marinen og en flyoffiser i vaktantrekk.

herre holdt seg oppe med dette mål for øye. Han måtte gi tapt i det ellevte etterkrigsåret.

Ole Stang var i egentligste forstand en fin mann. I holdning og livsstil — i hjerotelag og tankegang. Norge har mistet en av sine virkelige aristokrater.

Albert Wiesener
i «Nationen».

sun var landsforreder — han som i sitt lange liv og sitt store verk hadde gitt så sterke beviser for sitt fedrelands-sinn. Men det var selvbergingspolitikk for mange å prøve å komme ham til livs. Vi kan vel si i dag at forsøket bare delvis lyktes. Og både i inn- og utland er de norske myndigheters be-

Fortsettes inne i bladet.

navn har det knekket i et sagt halve Europa. Det har verdens største og fleste slaveleire, og dets menneskekjærlige moral viste seg for all verden da Stalin lot tu-

ke menneskeliv var representant for engelske gentlemen ikke skvetten, idet han bl. a. er ansvarlig for at engelskmennene 11.

Fort. side 4

Hvor retten ikke lenger er hellig, råtner folket.

BLADET «SLESVIGEREN»

De nye tyske uniformene er godkjent av den vesttyske forbundspresident Theodor Heuss. Militæruniformene ventes å skape en kraftig debatt både i Vest-Tyskland og utenfor landets grenser. Bildet viser demonstrasjonen av uniformene i Bonn nylig. Wehrmachts tradi-

sjonelle gråfarge er endret til duegrått, de svarte og blanke støvlene er erstattet med amerikanske kampstøvler og soldatene blir utstyrt med hjelmer av amerikansk type. Den tyske marinen har beholdt sin marineblå farge, men flyvåpenet får samme duegrå uniforms-farge som hæren. Offiserenes unifor-

mer får langt enklere utsmykning enn tidligere. Karene i forgrunnen bærer en feltuniform (kamouflasjadrakt) og et arbeidsantrekk. I bakgrunnen ses fra venstre en underoffiser og en offiser i hæren, en marineoffiser og en gast, en underoffiser i marinen og en flyoffiser i vaktantrekk.

Bestemtes Norges skjebne i London? Norsk Jord

Bak emigrantklikkenes kulisser

I Ikke bare for våre faste lesere, men for videre kretser vil det være av interesse å bli delaktig i hvordan en begavet norsk arbeiderpartimann så på forholdene slik som de fortonte seg blant de promi-

nente norske emigranter i London. Mens man sto under britisk kommando og vertskap og ventet på at Vestmaktene — og Sovjetunionen — skulle utslette sine fiender, slik at våre kjære bortreiste landsmenn —

vel eksersert i å si «Yes» og «No» på de rette steder — kunne vende hjem til velordnede kommuner, dekkede bord og de ferdiglagede, ledige stillinger i det frigjorte og utrenske Norge...

Fort. side 4

Norge er ikke med!

Interessante opplysninger fra vårt danske broderland

I dansk «Revision» for 15. juli finner vi følgende oppsiktsvekkende meddelelse:

«Ved Tysklands og Belgiens Underskrift i sidste Uge er en af F. N.s Bestemmelser om Menneskerettigheder traadt i Kraft, meddeler udenlandsk Presse. Med i samme Landes Underskrift er der endvidere skabt Mulighed for, at en europæisk Domstol om kort Tid kan træde i Virksomhed. Som bekendt er det over 5 Aar siden, F.N. vedtog Menneskerettighedserklæringen, der forbød tilbagevirkende straffelove, men kun faa Lande har taget Hensyn til egen Underskrift, og har fortsat den underkendte Virksomhed uden at blive kaldt til Orden af F.N. eller mere betydende lande, for Eks. Amerika

og Rusland. Særligt grelt kan forholdet alt taget i Betragtning siges at være i Danmark, hvor samtlige tilbagevirkende Love fremdeles haandhæves paa forskellig Maade, skønt Danmark selv har stemt for deres Afskaffelse. Den nu ikrafttraadte Voldgift bundler i en europæisk Konvention om Menneskerettigheder

og gælder bl. andet Danmark, medens det ikke ses, at Norge er med. Konventionen sætter Enkeltpersoner i de paagældende Lande i Stand til at indbringe deres Sag for Voldgiftsretten, hvis de mener sig forulempet af den nationale Regering. Det ser altsaa ud til, at F.N. trods Tøven vil arbejde sig frem til at vedstaa egne Vedtagelser paa de vigtigste Omraader af Organisations Virksomhed, og det vil blive interessant at se, om Danmark finder nye Udveje for at stikke en Kæp i Hjulet, naar det drejer sig om menneskelig og retslig retfærdighed for Snestusinder.

Anklagematerialet, der hurtigst muligt maa indbringes for den europæiske Voldgift, er saa omfattende og saa velkendt, at vi ikke her skal remse det op, men

Fortsettes inne i bladet.

!
Kirkeruinene ved Hamar er i våre dager avbildet utenpå pilsflaskene fra stedets bryggeri; man forbinder intet hellig ved dem lenger.

Odd Eidem.

Heime og ute

— Den nye «Bergensfjord» er sjøsatt. Blir ferdig 1956.

— Adskillige fjordinger selges til hollandske småbruk.

— Leif Aagaard er utnevnt til sjømannsprest i Hongkong.

— Pinsemenighetens radio i Tanger har åpnet.

— Sendingen foregår på tolv språk.

— Samling av Tyskland ligger i luften, sier Dulles.

— Denne samling skjer neppe etter amerikansk oppskrift.

— Skogbruket står og faller med de økonomiske forhold.

— Dette ble sagt på Steinkjer-møtet. Det er heller omvendt.

Fortsettes inne i bladet.

Hvem har ansvaret for mangelen på vannverk i det norske jordbruk?

Forsømmelsene koster landet årlig veldige beløp, og i år har det jo vært verre enn på 59 år.

Stans tyrannen

Det koster et menneske minst like mye besvær å gå fortapt som å komme til himmelen. Fortapelsens vei er tung. Den er først lett, men så blir den tung.

Det går lett å tre lystenes dans, men når det blir lysten som danser med mennesket mot dets vilje, blir det en tung dans. Det er lett å gi begjæret tøylene — inntil begjæret har tatt makten og kjører deg.

Det går lett å la en syndig tanke snike seg inn i sinnet, men du må betale dyrt for at du ikke holdt den ute.

Søren Kirkegaard.

Kitty Mürer: Noen betraktninger omkring

Billy Graham

og den nye vekkelser

Det synes som om verdensmennesket av i dag må stimuleres i sin daglige «Struggle for life» og at virkemidlene øker i art og styrke etter behovet hos den enkelte og massen som sådan. I sommer har evangelisten Billy Graham hatt første prioritet. — Han og hans team var førstesidestoff med opptak og billedreportasjer fra Ullevål, hvor tusenhodede folkemasser lyttet til hans forkynnelse. Pressens kommentarer var stort sett samstemmige om å anerkjenne mannen Billy Graham som en «skjebnebestemt» forkynner for en verden i sløvet gudstro — slik den i dag fortøner seg, og dette at virkemidlene i styrke og omfang

må innstilles etter nutidsmenneskets behov, godtas uforbeholdent. Med dette for øye har altså denne nye forkynner av de evige sannheter oppgjort sitt program som tilsier ham hemningsløst — eller nær sagt brutalt «å diktere» en gjennomgripende omvendelse hos menneskene av i dag. Midlene er en fascinerende veltalenhet som ikke et sekund svikter og som utvilsomt fastslår hans egen innlevelse og faste tro så grenseløst hos menneskene at de på nåde eller unåde gir seg inn under Frelserens styrelse og følger ham som i hine dager hans disipler gjorde det. Vi husker Jesu befaling til disse om å for-

sake alt og følge ham, og vi vet at de fulgte hans bud og sa seg løs fra alle verdslige hem-

Fort. side 4

Hvem har ansvaret for skakkjøringen i norsk politikk?

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Værvarsler for 3. oktober

Det er alt annet enn likegyldig hvem som skal styre kommunene i de kommende fire år. Det er bare så nedslående at programmene ikke teller lenger. Hvem bryr seg om alt det meningsløse rot og miskmask som det oppvartes med der? Hensikten må være å narre 21-åringene, de som møter helt ferske til valgurnene den 3. oktober.

Mer enn tidligere blir det de valgkandidater som utpekes, mennene personlig, som blir avgjørende for de kommende resultater, eller mangel på resultater.

Det er Norges ve og vel som ligger oss på hjerte, og våre krav blir deretter. Oppriktig talt forekommer det oss at de fleste av de gamle kommunerepresentanter er lite skikket til sin gjerning, for ikke å si ubrukelige. Dette ikke på grunn av høy alder, men på grunn av medansvarlighet for hvordan freden er blitt mishandlet her i landet etter 1945. Rettsstaten er blitt lemlestet, jordbruket og matproduksjonen ført opp i kriser av uanet rekkevidde, ungdommen først og fremst utdannet til kanonføde, statsfinansene er tross Mar-

shallhjelp og all annen hjelp blitt i den grad overbelastet at vårt arbeidende folk — dekket av innbilt velstand, er bragt til tiggerstaven.

Oppriktig talt: Ville det ikke være på høy tid om alle frie velgere gikk inn for å påbegynne en nasjonal utrensning til kommunevalgene den 3. oktober? og så fortsette den samme utrensning til kommende stortingsvalg! Over 90 prosent av våre stortingsmenn er jo på visse områder direkte inhabile når det gjelder lov og rett — og temmelig indolente når det gjelder landets fremtid. Riktignok dør hele gjengen ut etter hvert, men det vil ta så altfor lang tid. En folkereising for nye styresmenn her i gamle Norge ville være friskere og sunnere for alle parter.

En slik folkereising bør også du være med å skape. Begynn med å fornye flest mulig av representantene til høstens kommunevalg. Hvorfor ligge på latsiden hvis også du vil en forandring til det bedre? Vær virksom ved enhver given anledning. Synes du anledningene uteblir, så vær med å lage dem!

Redaksjonen av nr. 26 avsluttet onsdag 3. august.

Frede Castbergs nødrett

Vi varslet i forrige nummer at Folk og Land i dag

Marshallpengene

Norge har nå disponert hele sin del av Marshall-hjelpen. Siden planen ble satt ut i livet i 1948, har vi fått 480 millioner dollar — eller regnet om etter dagens vekslingsforhold — 3290 millioner kroner. Nesten 2500 mil-

Hambro slår i hjel tre av okkupasjonstidens store helter

Løgnen ble mer enn noen sinne regnet som statsmannskunst under den 2. verdenskrig. Enkelte individer her-tillands fulgte etter så godt de kunne. Mere hederlige landsmenn syntes derimot at det var dårskap å lyve sammen rykter og uhederlig propaganda. Krigens hårde realitet var sjofel nok og villledende nok i seg selv, og vurderingen angående helt eller nidding flukterer som regel med landegrensene og frontlinjer.

Stortingspresident C. J. Hambro har i en artikkelreke i Morgenbladet nr. 162, 165 og 168 behandlet temaet «historie og diktning» (løgn), og drar fram flere illustrerende eksempler, bl. a. løgnen om buss-sjåførene som kjørte seg selv og mange tyske soldater ut i Tyrifjorden. Vi synes Hambros framstilling taler for seg selv, og vi gjengir ham her ordrett:

Vi har fra den siste krig et typisk tilfelle, som viser hvorledes en legende oppstår, og hvor lett den kan vinne utbredelse.

Det ble fra Norge under okkupasjonen sendt ut en beretning om tre rutebilsjåførere som var blitt presset til å kjøre hver sin store buss med tyske soldater oppover til kampene på Ringelike. Og med stort heitemot kjørte alle tre bussene utfor stupet på velen fra Sollihøgda.

Fra vanvidstiden i Norge

Som aldri eksisterte — men som USA likevel hadde planer om å hedre med minnesmerke!

Da våre foredragsholdere siden kom hjem til Norge og fikk vite at historien var laget av smårte journalister i Norge, ga det dem en litt vond smak i munnen; og de var i hvert fall tilfreds med at de ikke hadde gitt noen aktiv støtte til en amerikansk tanke om å reise et

monument for de tre imaginære sjåførere.

Løgnen om de tre Tyrifjordsjåførene synes oss flau og sjenerende for vår nasjonale holdning, men kan vi nå få kjent dem for døde og maktesløse å være, tjener det til å rense luften omkring oss.

Hovedsaken

Kun hva vi er, er tingen og ikke hva vi eler.

Det er ikke gullet og sølvet, det er personen som veier.

Det er ikke makten og æren vi vinder under vår ferd, men kun det gode vi virker, som gir vårt arbeid verd.

(Ukjent forfatter).

10 år etter

Det ser ut som en historisk regel at høgtiding av minnedager tar farge av dei menneske og grupper av menneske som tar hand om minnedagen for gjennom denne å minnast seg sjølv.

I litteraturen har vi ei mengd råkande satirer av høytidinga av nasjonaldagen — karikaturer av 17. maifalar og talarar.

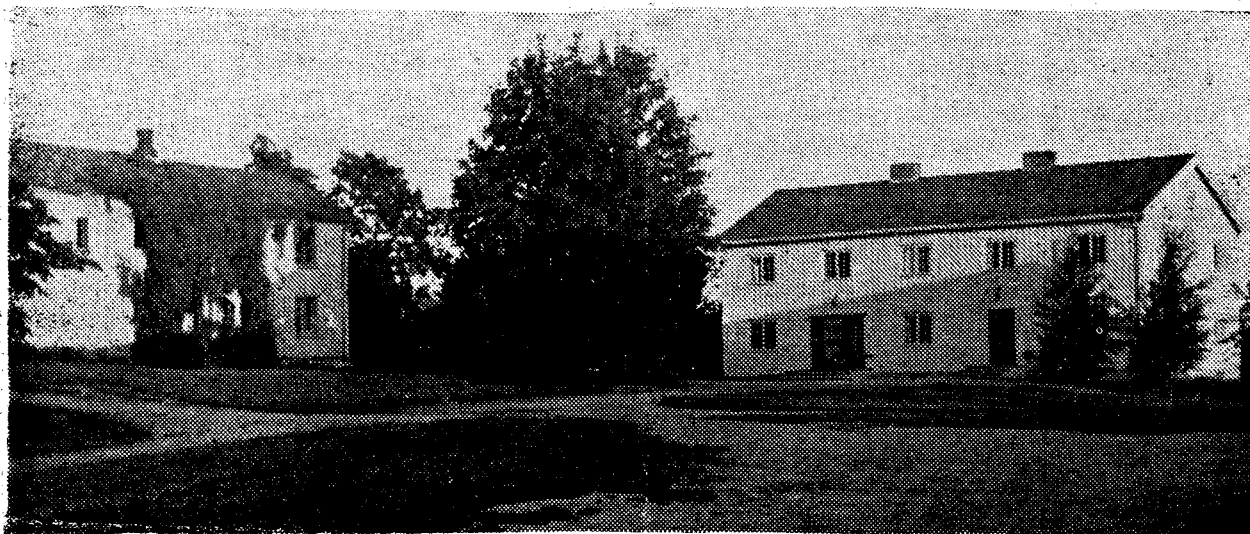
Tiårsdagen for frigjeringa av landet vårt frå tysk okkupasjon vart nok ikkje noko unnatak frå denne regelen.

Vi tenkte verkeleg so stort desse dagane i 1945, at vi ikkje burde fått demonstrert kor små vi har vorte.

Det einaste vi kan seie med visse nå ti år etter frigjeringa av landet vårt, er at vi ingen ting har lært.

Redaktør Torolv Solheim i «Fossegrimen».

Tradisjon og kultur i byggestilen

Fra Norderhov: Her ser vi bonde Petter Lindstads nye våning til høyre. I bakgrunnen Anna

Colbjørnsdatters 250 år gamle hus med klatrende esøy. Det 5 mål store tunet er dessuten inn-

rammet av en 60 meter lang låvebygning med et 23 m. langt vinkelbygg.

Historien ble flittig brukt i den norske propagandaen i Amerika. Den var nyttig, den gjorde et sterkt inntrykk — og den ble fortalt i god tro.

Bonde og overrettssakfører O. Tøfte Furu part og forsvarer i omfattende høyfjellssak i Sunndal

72 bønder verger sine gamle rettigheter, etter å være innstevnet av Sunndal Jæger og Fiskerforening

Den lenge ventede holm- okkupasjonsårene har vært og samtidig etter omdrag av

Frede Castbergs nødrett

Vi varslet i forrige nummer at Folk og Land i dag ville bringe en utredning om begrepet konstitusjonell nødrett, sendt oss av Karl Seeland. Imidlertid er vi fra høyeste hold innen Forbundet for sosial oppreisning bedt om å avvente den svenske innstillingen, som uten tvil behandler emnet utførlig på folkerettslig basis. For øvrig var Castbergs bok vurdert i en artikkel inn tatt i Folk og Land nr. 18 for 16. mai 1953.

Fellesreise?

Tanken har slått an på flere hold Vi arbeider derfor videre med saken og håper å kunne komme med nærmere kunngjøring i neste nummer av Folk og Land.

BLANT SOMMERENS NYGIFTE

— Biskop Kristian Schjelderup og Nora Isaksen, Hamar.
— Terje Lothe og Karl Gunderson, Oslo.

Fru GUNVOR THOMASSEN, Kongsvinger, er 65 år 15. august. Hun er en rikt begavet kvinne, og har alltid vært interessert i sosialt arbeid. Med hennes intelligens og praktiske innsikt er det naturlig at hun er blitt lagt sterkt beslag på i sosiale organisasjoner, hvor hun pliktoppfylende har nedlagt et godt arbeid. A.

Hvor synd at folk ikke har anledning til å bytte problemer. Alle vet jo hvorledes andres problemer skal løses.

B. O.

pengene

Norge har nå disponert hele sin del av Marshall-hjelpen. Siden planen ble satt ut i livet i 1948, har vi fått 460 millioner dollar — eller regnet om etter dagens vekslingsforhold — 3290 millioner kroner. Nesten 2500 millioner av dette beløp har vært gitt oss som gaver.

Forrige uke ble siste del av de såkalte motverdmidler av Marshall-hjelpen skiftet ut, med 50 mill. til beredskapen, 15 mill. til produktiviteten (herunder 1 mill. til LO!), og 24,4 mill. til den videre utbygning.

— † Høyesterettsdommer Ferdinand Schjelderup, 69 år. Han var stor hjemmefrontmann. Rømte 1944 til Sverige, oppskremt av at det fra London ved en feil var blitt kringkastet en nekrolog over ham.

Mellom venner

— Vi har hatt den varmeste juli som noen sinne er målt her i landet.

— Det er på nytt blitt fastslått at vann er minimumsfaktoren i norsk jordbruk.

— Vårt daglige brød: Grønnsakprisene er steget til det dobbelte fra i fjor, og det skal en heller ikke undre seg over, når en ser hen til kald og sein vår, tørkesommer og betydelige produksjonskostninger.

— Hva skal det så bli til med den lett antennelige røde strek den 15. september?

— Vi kan trøste alle Fanebustvenner med at hans hofforgan kommer med nytt nummer 12. august, etter endt storferie.

— Det har vært rik høst av blomsterhønning. Men lynghonningen lar formodentlig vente på seg.

— Den som aldri har vært syk har aldri lært seg selv å kjenne.

— Det første norske fjernsyn kan ventes utpå høsten, men bare med prøvesendinger.

— Sovjet har innbudt Billy Graham på Russlands-besøk.

buss med tyske soldater oppover til kampene på Ringrike. Og med stort heltemot kjørte alle tre bussene utfor stupet på velen fra Sollihøgda.

Historien ble flittig brukt i den norske propagandaen i Amerika. Den var nyttig, den gjorde et sterkt inntrykk — og den ble fortalt i god tro.

Fra vanvidstiden i Norge

Likvidasjonsliste ble funnet hos Hadelandsbonde

God historie av Hans A. Eid

Hvem kjenner ikke mønsterjordbruker og skogeler, journalist og overrettssakfører Hans A. Eid på Brandbu? Han eier den vakre gården Eidsalm i Røykenvik, og Eids hjertesak er som alle vet skogen i Norge. Til hans 75 årsdag hadde Aftenposten 19. juli et hyggelig fødselsdagsintervju, hvor også Eid berømmes som spirituell taler og versemaker med utpreget sans for humor.

Til avslutning ba intervjueren om en liten godbit fra Eids praksis. Her er den:

— Det hendte jo litt av hvert under landssvikoppgjøret. Jeg var oppnevnt som forsvarer for en kar, som var tiltalt for å ha laget en liste over folk i bygden som

skulle likvideres av tyskerne. En rekke kjente bønder var oppført på denne listen, som i frigjøringsdagene var funnet hjemme hos ham. Det ble imidlertid godtgjort at dette dreide seg om en ganske alminnelig treskeliste — fortegnelse over folk som hadde bestilt tresking. Mannen ble frifunnet. — —

Vi inntar med glede flere slike historier. Mange var i vanvidstiden etter 1945 truet av årelang innesperring og endog dødsdom, takket være selvbestaltede patrioters fri diktning og ondskap. Det er et lystegn at jurister etter 10 år begynner å gjengi blader av dårekista til smil og underholdning.

— Endelig er en bauta reist som det var grunn til å reise, nemlig over vår utenriksminister under den første verdenskrig, verkseier Nils Ihlen, Strømmen.

— Ved siden av Wergeland er Olav Aukrust en av katedralene i norsk diktning, sa Inge Krokon da Dyre Vaa-monumentet over Aukrust ble avduket i Lom.

— Kirsten Flagstad, som i vår kunstverden står arn i arm med Ole Bull, ble vist stor ære i anledning sin 60 års dag i juli. Men ennå har ingen norsk avis beitt om syndsforlatelse for pøbelaktighetene mot henne i 1945. Aktstykkene er lagret til etter slekten, til skrekk og advarsel om landets moralske forfall i 1945.

— Erik Lærums bok «Dansk Soldat i Krig og Fred» får en meget rosende omtale i siste nr. av det danske «Fædrelandet».

— En svensk nervelege mener at de fleste nervelidende mennesker i dag har pådratt seg skavanken på grunn av skattestryket.

— De nye statsrådene er nå på plass: Lønnsminister Gunner Bråthen, sosialminister Harlem og den konsultative statsråd for hus og heim Ase Bjerkholt.

— Trafikkdøden og drukningsdøden har hatt en i meningsløs stor høst i Norge i år. Hvert enkelt tap av menneskeliv er ett for meget.

— Skiløperen Vilhelm Durban-Hansen har nå levd 40 år av sitt liv som pelsjeger i Alaska.

— Audiatur et altera pars: også den annen part skal høres, sa de gamle romere. Det ble en annen dans hos oss, etter 1945. Bare påtalemyndighetene ble hørt, det var nærmest likegyldig hva de tiltalte hadde å anføre. A gjenreise rettsstaten er en av

Bonde og overrettssakfører O. Tøfte Furu part og forsvarer i omfattende høyfjellssak i Sunndal

72 bønder verger sine gamle rettigheter, etter å være innstevnet av Sunndal Jæger og Fiskerforening

Den lenge ventede holmgang om høyfjellsstrekningene i Sunndal er berammet til mandag 15. august, og kommer opp til behandling ved Nordmøre herredsrett på Sunndalsøra.

Stevning var uttatt allerede 10. oktober 1953, ved o.r.sakfører Sverre Østle, Braskereidfoss, som har reist den på vegne av Sunndal Jæger og Fiskerforening. Saksøkerne påberoper seg at det som er igjen av fjellområdene der oppe, etter at Høyfjellskommisjonen 1. juli 1927 hadde avsagt kjennelse for hvilke arealer det var som hørte inn under staten, skal være et slags bygdesamele. Alt i alt dreier det seg om drøye 300 000 mål.

Innstevnet er 72 bønder, som mener at de omstridte deler av fjellet fra urgammel tid er deres rettmessige eiendom. Prosessfullmektig for bøndene er høyesterettsadvokat A. M. Konstad, Lillehammer, og overrettssakfører C. Tøfte Furu, som etter

de største oppgaver i Norge i dag.

— Hans Evju er gjenvalgt som formann for Norges Skogelerforbund.

— Hvis saltet mister sin kraft, hva skal der da saltet med?

— Et nytt verdifullt bidrag til skildring av krigens meningsløse råskap finner du i en artikkel av Charles Lindbergh, se augustnummeret av Det Beste.

— Helgedagsfreden og arbeidsgleden har minket stygt i løpet av den siste mannsalderen.

— Det er ånden og innstillingen

Forts. side 3

okkupasjonsårene har vært bosatt i Sunndal og som selv eier to bruk på Røine og en fjerdepart av Grudal. Han fører saken på egne vegne

og samtidig etter oppdrag av sine 6 nærmeste naboer, som alle har bruk under Hafsås, mens Konstad møter for de øvrige 65 bønder.

Overrettssakfører BIRGER ILSENG

Så er da også vennen, o.r.sakfører Birger Ilseng, borte. Den 19. juli satte en veltet pram og det iskalde vannet i et fjellvann i Telemark slutt punkt for hans liv.

Det blir vemodig å måtte savne hans høyreiste, vakre skikkelse i vennekretsen, måtte savne hans hjertevinnende smil og hans beherskede, lune humor. Dem som han ga sin tillit, ga han også sitt vennskap for livet. Han var v e n n e n fremfor noen.

Han nådde bare en alder av 57 år, men kunne se tilbake på en lang rekke av år med juridisk virksomhet. Examen i juridicum tok han i 1923, praktiserte deretter som edsvoren fullmektig i et par års tid nordpå, hvoretter han slo seg ned som sakfører i sin hjemby, Hamar. Fra 1940 bosatte han seg i Oslo.

For Birger Ilseng var det en naturlig ting å gå inn i MS i 1933, og han fulgte bevegelsen i onde og gode dager til siste slutt.

All sin dag var Ilseng den utpregede naturelsker. I unge år en ivrig jeger og til hver en tid en pasjonert fisker. Det var da også under fiske i Grungevann han fant sin bane. Ilseng var den fødte forteller. Det var tydelig at det ga ham selv like stor glede som hans tilhørere når han en kveldsstund etter dagslangt trakk i skau og mark åpnet for «posen med det rare i». Det var feststunder for dem som fikk være til stede, stunder som aldri vil bli glemt. Karakteristisk for hans personlighet var det ellers at man aldri hørte ham si et nedsettende ord om et menneske. Han var fin og helstøpt tvers igjennom.

Vi takker Birger Ilseng for godt vennskap gjennom mange år, — både i medgangens og motgangens år. Og vi sender en medfølelsens tanke til hans hustru og hans to døtre. Han var glad i sin familie. Han var glad i det å leve i det hele tatt. Derfor er det også så uforståelig at hans plass i hjem og vennekrets nå skal stå tom.

Men — minnene har vi. Gode minner! Takk for det, kjære venn!

E. A.

Myndighetenes behandling av Knut Hamsun

Forts. fra side 1

handling av Hamsun senere blitt karakterisert som en nasjonal tragedie. Ikke bare av hans politiske meningsfeller.

Imidlertid var det jo ikke som politikus han mente å ha en gjerning å gjøre for Norge. Hele hans livsverk, alle hans tanker i smått og stort gjaldt jo dypst sett Norge. Han var ikke bombastisk, ingen kraftpatriot, men hele hans diktnings spill, alle de fine trådene, svøper seg om dette landet. Det er en blufferdig ømhet i det som ikke er mindre patriotisk enn Bjørnsons åpne Ja, vi elsker.

Hamsun ble først internert på Grimstad sykehus, deretter på Landvik gamlehjem. Og så er det at professor Langfeldt kommer inn i bildet.

Etter riksadvokatens hen-

MERK

KJØP PUFFKORN

25 prosent
billigere

Kjøp Korn-gull i enhetspakning på 3 kilo.

Kr. 14.50

fritt tilsendt i posten. frakt og oppkravsgebyr betales av oss. Dette tilsvarer 30 pakninger i de vanlige 100 gr størrelse.

3 sorter

i hver forsendelse:

- 1 kg hvetepuff
- 1 kg havrenøtter
- 1 kg puffed ris

Variert dessert

hver dag 1-2 måneder for en familie med 2 barn - til en faktisk pris av

stilling blir Hamsun tvangsinnlagt til mentalundersøkelse på Psykiatrisk klinikk, Oslo. Noen måneder senere faller de sakkyndiges dom: Hamsun led av varig svekkede sjelsevner.

De sakkyndiges erklæring blir tatt til følge, og riksadvokaten frafaller straffesak mot Hamsun. Han blir ikke funnet verdig til å forsvare seg i retten.

Derimot blir han i høy grad funnet verdig til å være med og erstatte «den økonomiske skaden NS påførte landet».

Siden trafaffsaken ble henlagt var det bare medlemskap i NS som kunne felle ham. Da han aldri hadde meldt seg inn i partiet, kunne ikke medlemskapet bevises. Til tross for dette ble han fradømt sin formue. Og han betalte.

I de siste 30 årene hadde han gode inntekter, men han satte seg ikke til ro på dem, pengene ble brukt opp etter hvert. Og det er nokså mange her i landet som nøt godt av hans store gavmildhet. Før hadde de jo gitt livstegn både titt og ofte, nå ble det stillt. Og enkelte av dem motarbeidet ham alt de hadde tid og talent til. Nåja — Hamsun ventet seg visst ikke annet. Han måtte pantsette verdiene og oppta store lån for å greie å betale «erstatningen». Noen har uttrykt sin forundring over at han ikke fikk beholde såpass som Nobelprisen innbragte, det ville lettet hans siste år, han kunne kanskje endog hatt råd til en pleierske. Men Knut Hamsuns gjeld til Norge var for stor til det.

Nedbrutt og utpint. skiel-

R. F.:

Brev om fredsfesten

Av et privatbrev fra en utenlandsboende nordmann har vi fått adgang til å gjengi følgende:

— Hva jeg egentlig har på hjerte i dag er noen politiske tanker som jeg gjerne ville sende Dem i anledning «fredsfesten» som ble holdt i San Francisco. Jeg sammenligner den med en syk, hvor verdens mektigste er samlet om sykesengen for å feire den tiende fødselsdag. For ti år siden fullbyrdet man grunnleggelsen av de Forente Nasjoner med store forhåpninger. Det brune barbaris oppstand i Europa var så åttmed, nå skulle freden på jorden blomstre. «Uno» skulle sikre denne freden. Etter vennskapelig overenskomst skulle all dissens bli bilagt. Vi — F.N.s folk, så het det i et festlig dokument, er bestemt på å bevare kommenle slekter for krigens

svøpe, — på ny å bekrefte troen på menneskenes grunnrett, på personens verdighet og verd, — og å fremme det sosiale fremskritt og en høyere levestandard i større frihet. Man lovet hverandre å øve toleranse som gode naboer og leve i «fred». Lyktes dette, behøvet folket ikke å bære rustningsbyrden. F.N.s polititropp skulle sørge for ro og orden i verden. Militærstyrkene skulle bli redusert til et minimum gjennom nedrustning. Grunnlaget led imidlertid av en indre motsigelse. De Forente Nasjoner skulle riktignok sikre en ny «fredsordning», men denne «fredsordning» var slett ikke til stede, og vi venter ennå i dag på den. Et flettverk av våpenstillstander og provisorier er opptrådt i dens sted. — Istedenfor

Forts. side

Mellom venner

Forts. fra side 2

gen til livet som er blitt en annen.

— Mange trenger seg fram for å bli sett. Klokskapen holder seg tilbake for å se.

— Ørnulf Lundesgaard, tannlegesjef for skolene i Ringsaker, skal reise til Sveits etter oppdrag fra Verdens Helseorganisasjon for å planlegge skoletannpleien i de sveitsiske bygdene etter mønster av den såkalte «Ringsakerplanen».

— Bemerkelsesverdige svensk musikknytt: En musikk-lesebok, beregnet for folkeskoler og realskoler, er kommet på Nordstedts forlag. Den heter helt enkelt: «Ur musikkens värld».

— Det er framfor alt tre personligheter i moderne tid som anses som banebrytende innen psykologien: Sigmund Freud, Alfred Adler og C. G. Jung (Zürich). Jung er nå 80 år og har elever over hele verden.

— Jung er far til flere uttrykk i vår dagligtale, for eksempel kompleks. Han har en positiv innstilling til religionen.

— Ifølge en statistikk i USA er elevatoren det sikreste transportmiddel som finnes! På ett år har 250 000 heiser vært brukt av nær 30 milliarder mennesker uten noen som helst ulykke.

— Kraftkaren, fylkesskogmester Per Føyn i Hedmark, hevder at fløtingen er et foreldet transportmiddel og at det vil være en vinning å gå over til framkjøring av tømmeret med biler.

— Skogelærerne vil nå gjøre alvor av å skape sin egen trelastindustri, og begynne med en fabrikk for halvkvemisk masse. Den skal ligge i Vådheim.

— Troens vei er alltid redningen. Slik er det når det gjelder de evige ting. Like meget er det troen det gjelder i dagliglivet, ikke minst for oss som er blitt vingeskutt av rettsstaten.

Norge er ikke med?

Forts. fra side 1

nøjes med at henstille til kompetente jurister saa omgaaende som

veier. Vi følger imidlertid det opptak som «Revision» brin-

John Lærum til ære

Diplomingeniør John Lærum har i sommer rundet de 80. Helt nøyaktig var det den 7. juli. Han er født på Gjøvik som sønn av doktor Lærum. Etter artium gjennomgikk John Lærum krigsskolen og ble vernepliktig offiser. Videre utdannet han seg som ingeniør i Dresden i Tyskland og var siden med å bygge de første elektriske jernbaner i Sveits. Dernest ble han sjef for en karosserifabrikk i Odense i Danmark, hvorefter han ble sjef for en større fabrikk i Sverige. Men hjemlengselen ble for stor og etter et kortere opphold i Larvik satte han kursen hjemover til fødebyen Gjøvik, hvor han startet en elektrisk forretning og en liten fabrikk for elektriske motorer. Han var i besittelse av et klart vidsyn og ble snart formann i byens håndverks- og industriforening. I denne tid utarbeidet han en plan for Gjøvikbanens elektrifisering, som han foredrog i handelsstandens og håndverksforeningen og han høstet stor anerkjennelse for dette sitt arbeid. Det varte ikke lenge før han gikk inn i det politiske liv og ble medlem av Gjøvik formannskap og stortingsmann for Høyre i Mjølsbyene. Og som sådan møtte han en kortere tid på Stortinget. Da Nasjonal Samling ble stiftet gikk han med glød inn for NS, som den gode forsvarsvenn han var. Under okkupasjonen var han således både ordfører og rådmann i Gjøvik, og som sådan eliminerte han kommunegjelden og la til og med opp nære en halv million, så man hadde et godt grunnlag til starten, da «freden» kom. Etter at «dommen» var sonet flyttet hr. Lærum til Drammen, der han ble konsulent for en fabrikk, og bosatte seg siden i Stokke i Vestfold for å komme nærmere der hvor hans barn var beskjeftiget. I sitt ekteskap har han 5 sønner og en datter. To av hans sønner er utdannet som offiserer, hvorav den ene var en fremskutt NS-mann i Danmark. Han var artillerikaptajn der nede og kjent som den beste danske flyver. Han søkte imidlertid sine militære foresatte om permisjon for å delta i kampene på Østfronten, da han i vuggegave hadde arvet sin fars politiske in-

Bakeri i Oslo

søker fra høsten en dame som interesserer seg for konditorfaget og som vil gå inn som lærling.
Bill. mrk. «Fremtidspost».

Liten leilighet eller værelse

helst med adgang kjøkken. ønskes i Oslo fra 1. september av mann i fast stilling (røker ikke, bruker ikke alkohol). Fortrinsvis innenfor eller nær trekanten Kampen — Deichmanske Bibliotek — Sagene. Bill. mrk. «Minst et halvt år» i dette blads ekspedisjon.

ENSLIG DAME, 50, forh. NS, ønsker leie en umøblert 1 (eller 2) værelser leilighet hos fhv. NS-folk. By eller land. Gjærne Hardanger, nær Bergen—Stavanger. Om ønskes kan gjøres dugnad. — Bill. mrk. «Helåret».

Gjerdes Bygnings sag

Denne revolusjonerende sag bør ikke mangle på noen byggeplass. En tømmermann sier: «Jeg skjønner! Ikke hvordan jeg kunne greie meg før jeg fikk denne Gjerdesagen.»

Betalingen kan deles.

H. SNAPRUD & CO.

KONGSBERG
MASKINER - REDSKAPER
Tlf. 885 - 248.

Har De lest?

HÅKON MEYER Et annet syn

«En synnerligen interessant, innehållsrik, klok og fornåmlig bok», skrev borgermester Erik Bendz.

Hva skrev norsk presse om boken? Har De noen gang noe sted sett den omtalt i norsk presse?

Fåes gjennom alle bokhandlere.

JEG KAN TILBY: Gratis arbeidsrum mot pass av te-

Reiseskrivemaskiner

Optima Plana kr. 485.—
Optima Elite » 515.—
Rheinmetall » 585.—

Avbetaling om ønskes.

SVERRE JACOBSEN
Ilseng.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger
oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

R. Giessing

ninger i de vanlige 100 gr størrelse.

Sorter

i hver forsendelse:

- 1 kg hvetepuff
- 1 kg havrenøtter
- 1 kg puffed ris

Variert dessert

hver dag 1-2 måneder for en familie med 2 barn - til en faktisk pris av

25 øre pr. dag

Billigere kan det ikke bli. Bestill i dag. Korngull er holdbar i månedsvis - sprø og fin

BESTILLING

til Litlebergen Havremølle - J. Hestdal Lillebergen pr. Bergen

Send straks 1 pk. Korngull - puffkorn:

- 1 kg. hvetepuff
- 1 kg. havrenøtter
- 1 kg. puffed ris

Frakt-
fritt

til pris kr. 14.50

Navn:

Adr.:

F. L. nr. 25

Kjære husmor og husfar!
Ta i denne dag en bestemmelse angående de her tilbudte varer fra Litlebergen Havremølle. Vis annonsøren at det lønner seg å avterere i Folk og Land.

Til Forbundets meningsfeller

Forbundet har med betydelig utlegg trykt brosjyrene «§ 104» og «Okkupasjonstida i historielærebøkene». Tross adskillig avgang har vi ennå et betydelig antall av disse brosjyrer igjen. Vær så elskverdig å bistå oss med at disse gjenværende eksemplarer kommer dit de bør, og der de kan gjøre nytte for seg. Begge brosjyrer er i stand til å pløye sely steingrunn. Og det kan trenge som en forberedelse til det som videre skal komme. Send oss lister over navn på personer som De mener trenger til dette lesestoffet, og vi ekspederer det herfra i Forbundets navn. «§ 104» koster kr. 3,- pr. ekspl. og «Okkupasjonstida i historielærebøkene» kr. 1,-, portofritt tilsendt. Bestilles det 10 eller fler av hver av disse brosjyrer, innrømmer vi bestilleren 30 prosent rabatt.

Støtt saken! Hjelp oss å få dette tankevekkende lesestoff ut av våre hyller og ut der det kan gjøre nytte for seg. Forsøm ikke muligheter til å spre sannheten om hva som har skjedd. Alle monner drar. Et spirende såkorn her og ett der kan skape grunnlaget for en bugnende åker! Vær så-mann! Det er en løfterik gjerning.

Send din bestilling til Forbundet, postgiro 150 28, Oslo, alt i dag!

Forbundskassereren

ningen». Noen har uttrykt sin forundring over at han ikke fikk beholde såpass som Nobelprisen innbragte, det ville lettet hans siste år, han kunne kanskje endog hatt råd til en pleierske. Men Knut Hamsuns gjeld til Norge var for stor til det.

Nedbrutt og utpint, skjelvende og halvblind etter behandlingen på Psykiatrisk klinikk kom han tilbake til Landvik gamlehjem. Ved et overmenneskelig oppbud av vilje kom han såpass til krefter igjen, at han ble i stand til å fullføre Paa gjengrodde Stier.

(Forts. neste nr.)

Trønderne kommer!

Gjennom Ragnvald Haug, Spondal, har vi denne uke fått 10 nye abonnenter på et brett. Slik skal det være!

PLASS LEDIG

Hvorfor ikke forsøke en annonse i «Folk og Land»?

fred Adler og C. G. Jung (Zürich). Jung er nå 80 år og har elever over hele verden.

Norge er ikke med?

Forts. fra side 1

nøjes med at henstille til kompetente jurister saa omgaaende som muligt at tage sig af den vigtige Sag. Foruden Praktiseringen af de retroaktive Love omfatter Anklagematerialet jo ogsaa Retsbrud, Vilkaarlighed og Tilside-sættelse af almindelig Lighed for Loven.»

Det forholder seg riktig som det danske blad antar: Norge er ikke med.

Europarådets «Konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter» av 4. novbr. 1950 var forutsatt å skulle tre i kraft såsnart minst 10 av de deltagende land hadde deponert sine ratifikasjonsdokumenter. Dette er nå skjedd i og med Tysklands og Belgias oppslutning. Det norske storting har forlenget ratifisert konvensjonen, men — med det vesentlige forbehold at man ikke kunne godta bestemmelsen om en europeisk domstol til behandling av enkeltpersoners klager. Denne sistnevnte ordning fant utenriksminister Lange i framlegget for Stortinget å måtte fraråde, og Stortinget fant — i motsetning til det som det ble gitt uttrykk for i de andre deltagerland — at dette råd var såre godt. Norge fraba seg for sitt vedkommende den planlagte domstol.

Hvorfor? Ja, en kan jo spørre om så meget, men nettopp i Norge synes svaret likevel å ligge nær for hånden. På bakgrunn av det norske etterkrigsoppgjøret var nok en slik domstol svært lite ønskelig for den norske statsledelse.

De «retts»-rammede i Norge har vært nødt til å gå andre

troen det gjelder i dagliglivet, ikke minst for oss som er blitt vingeskutt av rettsstaten.

veier. Vi følger imidlertid det opptak som «Revision» bringer bud om, med den største interesse og ønsker våre danske feller alt godt i fortsettelsen. Selv indirekte vil resultatet være av stor betydning for oss i Norge.

Sverre Mangberg.

Nå er tiden for MALING

Linoljemaling
1/2 og 1 ltr. boks og 2 1/2 ltr. spann.

Emaljemaling
hvit og farger i 1/2 og 1 ltr. boks.

Gulvmaling
Brun, grå, grønn og nyanser i 1/2 og 1 ltr. boks og 2 1/2 ltr. spann.

Gulvlakk
8 timers og 4 timers i 1/2 og 1 ltr. boks og spann.

Ultra lys Parkettlakk
for parkettgulv og linoleum i 1/2 og 1 ltr. boks og spann.

Celluloselakk
Klar, gjennomskiktig i 1/4, 1/2 og 1 ltr. boks.

D. D. lakk
Flytende plastikk. Ekstra lys, slitesterk og værbestandig.

Uthusmaling
Rød og rødbrun i 5 ltrs. kanner og drums.

Stort utvalg i **PENSLER**

CORAL FARGEHANDÉL

Hoffgårdsst. 12, hj. Storgt.
Telefon 4379 - DRAMMEN

Obs
Vi ekspederer omgående alle innkomne ordres uavhengig av ombyggingen.

mester Erik Bendz.
*
Hva skrev norsk presse om boken? Har De noen gang noe sted sett den omtalt i norsk presse?
Fåes gjennom alle bokhandlere.

JEG KAN TILBY: Gratis arbeidsrum mot pass av telefon. Anledning til litt ekstraarbeide kan stilles i utsikt. Værelse på stedet kan også skaffes mot litt lørdags-hjelp. Bill. mrk. «Konferanse, — helst yngre».

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere
Sekretariatet
Boks 1407, Oslo, Postglo 180 70

DAME, helst med øvelse, søkes. Eksp. anv. 779.
Annonse i Agderposten.

Heime og ute

Forts. fra side 1

— Østerrike har etter krigen bare to evangeliske skoler.

— Drammensfjordens laksebestand er for oppadgående.

— Sigurd Pedersen i Tysfjord har vunnet en lotteribil.

— Men til Steffjordbotn, hvor han bor, går ingen vei.

— USA vil reise et stort minnesmerke over Robert Taft.

— Det blir et klokkeår på 35 m. Reises utenfor Capitolium.

— Det gamle Østråt skal gjenoppstå.

— 25 pst. av Danmarks gifte kvinner er yrkeskvinner.

— Deres samlede inntekt er 770 mill. kr. om året.

— Varoddbua ved Kristiansand blir den største i Norden.

— Nordmenn er nektet å plukke molter i Finland.

— Saga i København blir Nordens største kino (2100 plasser).

— Fornebu har sterkt økende passasjertrafikk.

— Nordfjord: Loen nye laksetrapp har 19 kulper.

— Norge har bedt om å få Oscar Egede Nissen hjemsendt.

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Tannlege Maamoen
Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

R. Gjessing
Urmaker
D r a m m e n
Tlf. 25 07

Benytt HÅNSKOMAKEREN
i Neberggt. 15 - Oslo
hvis du vil stå på en god fot

Ved besøk i Egersund
overnatt på
Victoria Gjesteheim
Strandgt. 41. - Telefon 497

RODELØKKENS STANSEVERKSTED
TELEFON 37 44 35

Kjøp og salg av trelast
ERLING OKKENHAUG
trelastagentur, Trondheim.
Telf. 20 884.

HANE DAHL
NAMSOS — Telefon 2132 - 2817 — privat 2275
Vi anbefaler:
Alleslags fiskeprodukter — kun engros.
Vår spesialitet er nysaltet torskfilet, leveres i ca. 45 kilos kasser. Kan også leveres til private med tillegg av omsetningsavgift.
— EGGET KJØLE- OG DYPFrysningSANLEGG —

A.s Kassefabrikken
Orkanger
Alle sorter kasser leveres.
Godt arbeide. Rask ekspedisjon.

Festmøtet i Genf

Forts. fra side 1

mai 1940 begynte bombingene av den tyske sivilbefolkning. Det var ikke tyskerne som begynte denne form for krigsførsel. Det var engelskmennene og de engelske sakkynndige som hadde vedtatt bombing mot sivile mål allerede i 1936. (Se Bombing Vindicated» av Spaight den tidligere førstesekretær i det britiske luftfartsministerium. Omtalt i det danske blad «Egne meninger» (for juni i år).

Forresten kan det være verd å ta med noe som synes glemt, nemlig at England sammen med sine venner i 1. verdenskrig blokkerte Tyskland i lengere tid etter endt krig. En blokkade som kostet 800 000 mennesker i Tyskland livet.

Hva nu U.S.A. angår, så har det i kanskje ennå høyere grad enn England vært med på å bombe den tyske sivilbefolkning og rasere kulturverdier, og det er nå hovedaktør i en politikk som for Sovjet selvfølgelig fortøner seg som forberedelse til krig.

Frankrike viser til sitt fredelige og kjærlige sinnelag ved å slakte ned innfødte i Bak-India, Tunis, Algier og Marokko. Det heter at det skjer til menneskehetens beste, og at de innfødte er banditter, sabotører og opprørere, mens sannheten er at de er fredseltskende nasjonalister, som ikke vil annet enn å få ha sitt land i fred.

Slik er i virkeligheten de makter som var samlet til

fest i Genf, skålte, klappet hverandre på skulderen, pratet fred og smilte. Den oppskrytte forsamling greide bare å fatte en stor beslutning, og det var ikke å gjøre noe med Tysklands-spørsmålet.

Med dette spørsmål og med freden skal det dog «arbeides» videre.

Og det er kanskje også en trøst.

Brev om fredsfesten . . .

Forts. fra side 3

«en verden», som Wendell Wilkie under alminnelig bifall hadde forkynt, fikk vi to, delt med et jernteppe, og istedenfor en ønsket «fred» fikk vi kald krig. Men har ikke av-rustet, men opp-rustet, og det i en slik målestokk som tidligere generasjoner selv i sine vildeste drømmer ikke kunne foresi seg. Man har øket anstrengelsene til gjensidig tilintetgjørelse i en slik målestokk at den overstiger alle menneskelige forestillinger. Til de fire friheter, som Roosevelt proklamerte, hører også friheten for frykt. I ti år har menneskeheten opplevet en frykt som aldri før. Det er nettopp derfor at kravet om virkelig fred er blitt sterkere med årene. Man taler igjen om kollektiv sikkerhet og vender dermed tilbake til den tanken som lå til grunn for grunnleggelsen av F.N. og som også Folkeforbundet før hadde lagt til grunn. — Tankens gjennomføring i praksis forutsetter oppløsning av begge maktblokker — den fordre et ekte fellesskap som med vekslende flertall treffer avgjørelsen og som skyr enhver tilstivning til en ny blokkdannelse. — I et slikt fellesskap måtte det være plass for

Billy Graham

Forts. fra side 1

ninger for å kunne tjene ham. Denne første vekkelse fant sin grobunn i en verden hvor situasjonsbildet var et annet (og enklere enn slik det fortøner seg for oss i dag).

La oss derfor se litt på Billy Grahams metoder overfor nutidsmennesket, og vi tar et anført eksempel formodentlig satt opp som et bevis på hans makt over menneskesinnet og hans evne til å innpode hos hver enkelt viljen til omvendelse.

Det dreier seg i det anførte tilfelle om et menneske — en mann — som i religiøs anfektelse søkte råd og hjelp hos evangelisten Graham, han tilhørte billedlig talt den mest

jordbundne mennesketype med kropp og sinn innfanget i dagens krav og dagens rytme. Han var nemlig millionær, eier av veddeløpsstaller og storbedrifter, med investeringer i nye tiltak på løpende bånd og med en stab av medarbeidere og undergivne. Men nå var han altså i sjelenød og søkte råd hos evangelisten. Resultatet var at hjelp bare kunne ytes på betingelse av hel løsrivelse fra alle verdslige bånd, rikdom, makt, posisjon, alt dette måtte ofres, slik at han ble den ringeste av de ringe. Og det ble slik at han bøyet seg for dette, han kjempet seg løs fra alle verdslige krav og hensyn, for å tjene Kristus. Ja, bildet er i seg selv vakkert. Men det har dog en revers, og det er denne: Hva med alle disse mennesker som var i hans brød og under hans ansvar? Var de bare utenforstående som ikke skulle telle med i oppgjøret? At et hundretall av dem, eller flere, ble brødløse, hadde forkynneren av i dag ingen tanke til overs for denne kjensgjerning? Her står vi altså foran det abstrakte i kamp mot det konkrete. På den ene side forkynnerens krav om å oppgi alt verdslig som hefter, for å følge og tjene Kristus, på den annen side nutidsmennesket i dets uopphørlige kamp for tilværelsen i et samfunn hvor konkurransen er knivskarp og plassen trang. Vi kan jo ikke se bort fra at mennesket av i dag underlegger seg jorden og blir nyskapende, og innfanget i nuet og dets krav til det en kan kalle verdslig innsats.

Evangelisten Graham er selv innfilitret i f. eks. bruken av tekniske hjelpemidler til sin kampanje for Kristus. Den dag han ville avstå fra alle disse verdslige hjelpemidler og ta sin vandringsstav i hånd for på såre føtter å bringe budskapet om den levende Kristus til mennesket av i dag, mon det da ville stå et slikt brus om hans forkynnelser? Og en ting til: La meg si det med Tor Aukrusts ord, da han i Morgenbladet forut for møtet på Ullevål nevnte at folk ville strømme til — som til en

Den neste krig, bryter den ut i Norge?

Det ser sannelig truende ut. I Dagbladet for 5. juli skriver en Hans Skavøy: «Vi har ofret store summer på Forsvaret i disse ti år. Skal vi da ikke kunne stoppe et par tyske divisjoner? Parolen må være: Ikke en eneste tysk offiser til Kolsås, så lenge her finnes gamle Kragrifler i dette land. Det må da være plass til enda noen tyskere — på Ekeberg».

I samme avis fant vi dagen etterpå: «Straks den tyske Atlanterhavsseileren «Peter von Danzig» la til i Marstrand etter endt tur, troppet to norske seilere opp i Kongelig Norsk Seilforbunds uniform, ikke med Kragrifler eller kniver, men med grov kjeft mot det tyske båtmannskapet. Besetningen på den amerikanske Atlanterhavsseileren hoppet straks på land, og i ett no var de to munnrappe karene føytet vekk. Svenskene, arrangørene av seilassen ble meget arge, de mente at nordmennene ikke begrep forskjellen på sport og et politisk møte».

landskamp i fotball, og sikkert ikke for først og fremst å lytte til evangeliet om riket som ikke er av denne verden, men for å betrakte på nært hold dette sensasjonelle unikum av en kommissærforfokner! Mon vi ikke skulle tilegne oss litt av denne Aukrusts oppfatning av den vekselens åsgårdsrei som går over landene, og mon vi ikke i all enkelhet skulle bekjenne oss til det motto Quisling satte over sitt liv: A forstå sin tid og ville det gode. Greier vi det, tror jeg vi derved kan bli i stand til å oppfylle livskravene til oss — også de guddommelige.

Kitty Mürer.

Engelshusdommen

Av sakfører Alexander Lange

Mitt lille innlegg om dette tema var ment som en saklig ankyndning om de strenge (og nødvendige) krav norsk rett stiller til påtalemyndighetens fullstendige og overbevisende bevisførsel i straffesaker. I tvilstilfelle må tiltalte frikjennes.

For lesere som måtte mene at artikkelens synspunkter er forfeilet, fordi Engelshus etter at dommen var avsagt tilsto seksualdrapet (?) på Amanda Brun — opplyses at artikkelen ikke mister sin berettigelse, etter min oppfatning snarere tvertimot!

Det er ønskelig at man under fullt navn eventuelt imøtegår mine — i rettssikkerhetens interesse — anførte synspunkter. Og at man først leser loven innenat, og deretter for eksempel: Norske lovkyndige som Hagerup, Klerschow, Salomonsen og Skele. Ingen av disse kan beskyldes for å hevde at vergeløst drepte kvinner skal ligge upåtalet i sin grav. Jeg fremhevet det prinsipielle, at poenget var ikke politiets, påtalemyndighetens og vi andre mer eller mindre sterke mistanke til den sosialt forkomne tiltaltes skyld.

Sammenlikn bevisene i denne sak med f. eks. Feldmann-saken, hvor Eidsivating frifant erkjente rovordere.

Jeg stilte det spørsmål om rettssikkerheten — for den lille mann NB — er tilstrekkelig varetatt og i overensstemmelse med loven — som dommerne har lært den av ovennevnte lovkyndige — når det til fellelse er tilstrekkelig med de beviser, de «tause vitner», som ble prestert i Engelshus-saken? At herr Engelshus tilstår — kanskje av visse oppmuntrende grunner — etterpå, svekker selvsagt ikke min påvisning av lovens prinsipielle krav i strafferettssaker.

Folk burde vite at straffedommer bygget på følelser og på indisier kan være en fare for hele folkets rettssikkerhet. Likesom påtaleunntatelser og frifinnelser av samme type!

Ikke minst har den eiendommelige «bevis»-førsel i okkupasjonssakene skapt sterkt begrunnet formodning om at det er knesatt en farlig uvane — eller slappelse i kravet til påtalemyndighetens aktsomhet i omgangen med bevislighetene.

Tilfall: Det var delte meninger i almenheten, blant jurister og innen politiet om de fremlagte beviser i Eidsivating var tilstrekkelige til fellelse etter Norges gamle rett, uansett mistankens styrke.

Oslo 11. juli 1955.

ALEXANDER LANGE.

Arkitekt Olaf Lilloe ble av sin doktor ordinert seks fiskeboller og to bananer til hver middag. «Skal jeg ta dem før eller etter maten?» spurte Lilloe.

Fra Farmand.

Valget i RK

Under de politiske sendinger i Kringkastingen foran høstens valg vil hvert parti få to representanter til sin rådighet, mens spørsmålspartiet kan møte med en forhørs-ekspert og en sekundant. Det regnes med at partiene velger enten stortingsrepresentanter eller redaktører til disse jobbene. Det hele rundes av med et større samlet ordskifte fredag 30. september, og da får hvert parti bare en mann, men med nødvendige sekundanter til å slå opp i dokumenter eller gi tips. Arbeiderpartiet får som regjeringsparti en mann ekstra til dette avsluttende ordskifte. Mens de innledende spørretimer skal vare en time fra kl. 20, vil det store ordskifte vare to timer. Hvert parti skal da ha 15 minutters innlegg, foruten 3 minutter til slutt.

Marokko. Det heter at det skjer til menneskehetens beste. Selsat norsk Okkupasjonshet banditter, sabotører og opprørere, mens sannheten er at de er fredselkende nasjonalister, som ikke vil annet enn å få ha sitt land i fred.

Slik er i virkeligheten de makter som var samlet til

vender dermed tilbake til den tanken som lå til grunn for gruppleggelsen av F.N. og som også Folkeforbundet før hadde lagt til grunn. — Tankens gjennomføring i praksis forutsetter oppløsning av begge maktblokker — den fordrer et ekte fellesskap som med vekslende flertall treffer avgjørelsen og som skyr enhver tilstivning til en ny blokkdannelse. — i et slikt fellesskap måtte det være plass for

gjeringer. Forut for sammenkomsten i San Francisco traff de vestlige uteriksministre hverandre i New York og de «fire store» konferanse i Genf følger. Avspenning — fred — kollektiv sikkerhet.

Verden håper igjen. Må den bare bli bevart for en altfor stor skuffelse.

R. F.

panje for Kristus. Den dag han ville avstå fra alle disse verdslige hjelpemidler og ta sin vandringsstav i hånd for på såre føtter å bringe budskapet om den levende Kristus til mennesket av i dag, mon det da ville stå et slikt brus om hans forkynnelser? Og en ting til: La meg si det med Tor Aukrusts ord, da han i Morgenbladet forut for møtet på Ullevål nevnte at folk ville strømme til — som til en

missærforkynner! Mon vi ikke skulle tilegne oss litt av denne Aukrusts oppfatning av den vekselens åsgårdsrei som går over landene, og mon vi ikke i all enkelhet skulle bekjenne oss til det motto Quisling satte over sitt liv: A forstå sin tid og ville det gode. Greier vi det, tror jeg vi derved kan bli i stand til å oppfylle livskravene til oss — også de guddommelige.

Kitty Mürer.

«tause vitner», som blå prestert i Engelshus-saken? At herr Engelshus tilstår — kanskje av visse oppmuntrende grunner — etterpå, svekker selvsagt ikke min påvisning av lovens prinsipielle krav i strafferettssaker.

Folk burde vite at straffedommer bygget på følelser og på indisier kan være en fare for hele folkets rettssikkerhet. Likesom påtaleunntelser og frifinnelser av samme type!

fredag 30. september, og da får hvert parti bare en mann, men med nødvendige sekundanter til å slå opp i dokumenter eller gi tips. Arbeiderpartiet får som regjeringsparti en mann ekstra til dette avsluttende ordskifte. Mens de innledende spørretimer skal vare en time fra kl. 20, vil det store ordskifte vare to timer. Hvert parti skal da ha 15 minutters innlegg, foruten 3 minutter til slutt.

Forts. fra side 1 —

Bestemtes Norges skjebne i London?

Av flere grunner har jo «utefrontens» kanskje ikke så heroiske som feltuniformerte London-tid vært hyllet i tåke, som en inntil videre bestilt historieskrivning (på stipend) ikke har vært lysten på å sprede! Selv en historisk professor — ennsi mer beskjedne ånder — sager nødig av den gren man selv sitter på.

Nedenfor vil gi gi noen utdrag av brev fra en relativt sympatisk og veltenkende norsk emigrant i London til en venn i de onde årene, da deres frivillig forlatte fedreland var under jernhelen, og emigrantene satt og flyttet små kulørte flagg på kart over østfronten og spekulerende intenst på sine private fremtidsutsikter. Denne menneskelige idrett ble også drevet av konjunkturryttere i Norge.

Vedkommende brevskrivers sosialisme og nasjonale holdning er i dag muligens noe forhenværende, da han sitter i en nøkkelstilling her hjemme, naturligvis. Utdragene — hvor brevskriverens og adressatens anonymitet er søkt strengt gardert, iallfall etter beste evne, er ordrett gjengitt og hverken utstyrt med kommentarer eller med mellomtitler! Så de ærede lesere bes skjerpe sin evne i innenatlesning. Skulle fornemme naturer støtes over at man trykker private brev — om offentlige saker — bes

erindret bl. a. hvordan man i okkupasjonsoppgjøret omgikkes med de av emigrantene delvis utpekte ofres private brevsaker, telefonsamtaler, eiendom, liv og livsmuligheter, og fremdeles gjør det.

Brevskriveren kanskje uavvitende stiger disse spørsmål ut av hans brev: **Bestemte en liten klikk i London på ukonstitusjonell vis Norges skjebne i vår tid? Stiller dette medlem av den herskende klikk diagnosen for Norges evige tragedie: Mangelen på samarbeidets ånd, mangelen på riksfornemmelse? Er det atter bagler og birkebeiner og bisp Nikolas som er ute?** Oslo 21. juli 1955.

A. L.

London, 7. desember 1942:

Martin Tranmæl talte her i London på et møte av partifeller den 23. november. — — —

Når det gjaldt selve det svenske folk, så mente han at dette ville gjøre opp med de som nå har makta straks krigen blir slutt, og alle ting omkring dets såkalte nøytralitetspolitikk blir kjent. Etterpå kom han inn på vår utenrikspolitikk og vårt lands stilling til Norden, som egentlig var hovedtemaet. En må vel alikevel si at «Londonoppfatningen» er at en først og fremst må sikre seg et godt samarbeid med de store vestlige demokratier, og da får hensynet til Sverige komme i annen rekke, mens «Stockholmsoppfatningen» er at en må legge størst vekt på et samarbeid i Norden. Klaus Sunnand protesterte dog

mot den antagelsen at den oppfatning Tranmæl hadde gitt til kjenne var flertallsoppfatningen blant partifeller i Stockholm. Han (Tranmæl) uttalte at det sjølsagt ikke kan bli tale om noe nordisk forsvarsforbund, da jo dette ikke ville bety noen sikkerhet for noen.

Det som var hans egentlige argument på møtet var at han mente at England og Amerika ville kreve at Europa ble oppdelt i naturlige landssammenslutninger, federasjoner, og at disse «blokker» gikk opp i den større internasjonale enhet. Da Skandinavia måtte regnes som en slik naturlig enhet, så mente han at vi godvillig burde gå inn i den. — da vi i motsatt fall ville miste den innflytelse i en slik federasjon som vi ellers ville ha fått.

Vi bør gi slipp, sa han, på vår mindreverdighetsfølelse overfor svenskene. Han (Tranmæl) gikk imot den redselen som han mente å finne her i London mot en svensk utnyttelse av et slikt forbund. Han gikk samtidig inn for vår Atlanterhavspolitikk, og mente at det her ikke gjaldt et enten eller, men et både og.

Hovedinnlegget mot Tranmæls oppfatning kom fra Ake Ordning, som ga uttrykk for og motiverte regjeringens stilling til vår utenrikspolitikk, som han mente var helt ut riktig. Det er jo en kjent sak at det ikke er Lie, men først og fremst Arne og Ake Ordning som er opphavsmennene til vårt nye utenrikspolitiske syn. Angående frykten for Sverige, så mente han at den ikke var ubegrunnet, og nevnte eksempler på deres aktivitet ute i verden. Sverige ser i dag sin store sjans i fortsatt å kunne lede Nordens utenrikspolitikk, ved å etablere et slikt forbund av nordiske stater. Han kom inn på deres propaganda, særlig i Amerika, hvor de gir seg

ut for å være de som gjennom sin nøytralitetslinje redder Norden.

Ordning uttalte også frykten for at den utenrikspolitiske linje en slik federasjon ville følge, ville bli en linje som vi som sosialister og nordmenn aldri kunne bli enig i, da Finnlands og Sveriges redsel for Russland vanskelig kan forenes med vårt syn, at et åpent og helt ut til-litsfullt samarbeid med Russland er en av hovedbetingelsene for en sikring av verdensfreden.

I ditt forrige skriv så uttaler du din forbauselse over at Tranmæl kan ha den sterke posisjon som han har i partiet. Jeg tror det er det samme som gjør seg gjeldende med de fleste av oss, straks vi kommer de «store gutta» inn på livet, at vi oppdager at de... ikke er så store. Jeg tror jeg kan si at jeg ikke har vært blant de verste når det gjelder å se opp til de med «navn», og jeg har i flere enn ett foredrag til ungdom sagt at ungdommens største hemsko er deres overdrevne respekt for alderdommen. At vi mesteparten av vårt liv bare sitter som tilhørere til de som er eldre. Siden jeg kom til London og har hatt høve til å komme på nært hold til ikke så få av «eliten», så er min manglende respekt for «autoriteter» sunket ennå noen grader.

Når det gjelder Tranmæls sterke stilling, så tror jeg den bunn seg i mange faktorer. For det første er det ikke tvil om hans idealitet, og helt ukorrupt i alt som har med økonomiske saker, og at han sjølsagt ved de betydelige avgjørelser i arbeiderbevegelsen har tatt riktig standpunkt, selv om han i enkelte tilfeller har forstått å vente for å se hvor vinden blåste, dersom der kunne være tvilstilfeller. Konferer avstem-

ningsreglene i fagorganisasjonen. Dertil sjølsagt at han er en ypperlig agitator — dog etter mitt syn en dårligere debattant — selv om det ikke er så mange ganger jeg har hørt ham debattere. Hans evne til å velge førsteklases venner, og vi må innrømme — gode partifeller. Først og fremst må hans sterke stilling dog finnes i at han, ved siden av sine naturlige betingelser, har kastet all sin energi, interesse og evner inn på dette ene felt arbeiderbevegelsen, og ikke splittet sine krefter og evner alt for meget.

En psykologisk faktor er sikkert også at alle folk «tror» han har en slik sterk maktstilling, mannen som innen arbeiderbevegelsen holder alle tråder i sin hånd. En oppfatning som borgerpressen har stor andel i.

Det er sjølsagt ikke gitt Tranmæl å ha rett i alle spørsmål, og i mange spørsmål er han sjølsagt grønn, og i slike spørsmål er det sjølsagt mindre heldig at han har en sterk innflytelse. Min personlige oppfatning er dog ennå, at jeg ser det av betydning at vi har en så ukorrupt person, en mann med hans evne til å velge dyktige medarbeidere, i spissen for vår bevegelse.

For å ta et tilfelle som kan fallt inn på dette — om en først og fremst skal ta hensyn til en manns hjerne — eller også til hans andre karakterregenskaper. Vi røper ikke noen hemmelighet ved å si at vår avholdte statsminister ikke har en så forferdelig kvikk hjerne — selv om den er bedre enn de flestes.

En person som Trygve Lie har uten tvil en skarpere hjerne og en smidigere. En får være forsiktig med å si for mye på prent, men jeg vil allikevel ha sagt at jeg ville ha sett det som en ulykke for vårt parti og vår

bevegelse, dersom Trygve Lie skal bli Nygaardsvolds etterfølger, når Gubben en gang faller fra. Det er sikkert heller ikke noen kabinetts-hemmelighet at Trygve Lie og Torp ser seg selv som Nygaardsvolds ettermann, og det er derfor en stille konkurranse mellom disse to. Og begge har jo siden Nygaardsvold dannet sin regjering, oppnådd en ganske stor erfaring i en regjeringens arbeid, begge har jo hatt en flerhet av departementer gjennom disse 3 år, og begge har kommet godt i fra sin ledelse av samtlige disse departementer, og ingen har gjort noen større dumheter.

Hvem en måtte ønske skulle bli Gubbens etterfølger av disse to, tror jeg ikke det bør være vanskelig å uttale seg om for de som har hatt høve til å komme disse to litt på nært hold, Tranmæl, vil sikkert ha stor innvirking når et slikt valg skal tas, og jeg tviler ikke på hvem han vil gå inn for.

(Her omtales hvor førsteklases orientert han synes å være). ... I forbindelse med hans (Tranmæls) uttalelse om den store interesse i Sverige etter å lytte på de norske nyheter fra London, oppsto der et lite intermesso. Øksnevad oppyste at han fra statsministeren nettopp hadde mottatt et skriv, skrevet av en av stedets stortingsmenn, som han uttatte seg (nærmere bestemt... Wright), som på grunn av opplysninger fra «en herr Gram» i Stockholm (omtrent Frihagens tidligere posisjon i Stockholm) uttalte at utsendingen i London var nå så elendig at folk i Norge ikke gadd høve på den... Tranmæl uttalte at han ikke hadde hørt noen slik kritikk, mens Bergersen betegnet det som fullstendig sludder. Øksnevad tok seg på

hertet og sa «Dette lettet mitt hjerte adskillig». Brann i rosesnes leir. La det bare brenne! Keilhau holdt et ganske godt foredrag om «Gjenreisningen og pengeproblemen». Han benyttet høvet til å gi noen små finter til regjeringen, bl. a. ved et så utenforliggende spørsmål som at regjeringen hadde avslått enkelte personers skriftlige søknad om å få en «rådgivende forsamling» for regjeringen, som et slags storting i miniatyr. Det som han ikke nevnte er at visse borgerlige kretser igjen er fram-på med et slikt forslag, og det var vel for «bakke» dette at det ble sendt.

Han uttalte dog i samme forbindelse at de stortingsmenn som går her i London, ikke har noen som helst juridisk rett til å gå omkring og betrakte seg som det norske folks folkevalgte og rettmessige representanter, da det tidsrom for hvilket de er valgt, er utløpet.

(Fortsettes).

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter
over en spalte.

Bruk postgironr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo